

Recension av boken Hidden hunger
Konrad Biesalski (2013)
Veronica Stoeihrel

För några månader sedan kom det en bok som handlar om förhållandet mellan människors hälsa, ekonomi, politik och till en viss del klimatförändringar. Boken heter Hidden hunger och är skriven av Konrad Biesalski, forskare vid Institutionen för biokemi och näringslära, Hohenheims universitet, Tyskland. Biesalski poängterar att vi redan vet att brist på mat leder till allvarliga störningar i människors fysiska och intellektuella utveckling – bl.a. till lägre IQ hos barn, samt till en mängd olika sjukdomar. Men detta är endast inledningen på problematiken.

Jag sammanfattar författarens iakttagelser och slutsatser:

De officiella siffrorna på hungriga människor varierar mellan 1 och 1,2 miljarder. Inte nog med att siffran som sådan är oacceptabel. Siffran uttrycker inte den reella omfattningen av problematiken. Det är inte bara så att ca en miljard människor inte har råd att äta sig mätta, utan också att mycket flera, ungefär två tredjedelar av världens befolkning – de flesta kvinnor och barn i utvecklingsländer – inte får i sig de vitaminer och mineraler som de behöver för att kunna utvecklas fysiskt, psykiskt och intellektuellt. Detta är en form av "dold hunger" som författaren kallar det. Näringsrik mat är dyrare och när den egna ekonomin inte räcker till är det naturligt att människor väljer köpa den näringsfattiga mat som de kan känna sig mätta av. Det dör ca 130 barn var 20:e minut p.g.a. dold hunger.

I samband med de ekonomiska kriserna de senaste åren har priserna på livsmedel ökat kraftigt. Den ekonomiska krisen 2008 ökade antalet hungriga människor i världen med 170 miljoner. Förenta staternas livsmedel- och jordbruksorganisation (FAO) har räknat ut att priset på vete, majs och olja kan åren 2008-2017 komma att öka mellan 40-80 procent (i jämförelse med priserna för perioden 1998-2007). En av orsakerna bakom ökningen av priserna är, och kommer fortsätta vara, efterfrågan på spannmål och oljevaxter för produktion av biobränsle. Biobränsle som används i den rika delen av världen. EU vill att transportsektorn gradvis ska byta sin energiförbrukning mot förnybar energi. Målet är att 10 procent av energibehovet år 2020 ska täckas av biobränsle. Om man uppfyller målet kommer priserna för majs öka med 26 procent och oljevaxter med 18 procent. Och för varje procent som priset på matvaror går upp, ökar antalet hungriga människor i världen med 16 miljoner!

En ökning av livsmedelspriser har även andra allvarliga ekonomiska och politiska konsekvenser, framför allt i de allra mest fattiga länderna. Näringslivet minskar på de privata investeringarna eftersom efterfrågan (av produkter, tjänster, etc.) minskar när folk blir tvungna att använda sina redan låga inkomster till att köpa dyr mat. Allt detta leder till en reducerad ekonomisk tillväxt. På den politiska sidan ökar de politiska oroligheterna och protesterna.

Aktörer som banker, försäkringsbolag, stora företag eller enskilda regeringar från rikare länder har börjat köpa eller arrendera mark i fattigare länder. Fenomenet är känt som "land grabbing". Detta för att kunna tillgodose efterfrågan på bioenergi i aktörernas egna länder och för att försäkra den egna befolkningens tillgång till mat i en osäker framtid p.g.a. klimatförändringar och vattenbrist. Olika beräkningar visar på att om temperaturen fortsätter att öka med samma hastighet som den gör idag kommer ytterligare 11,5 miljoner barn att bli undernärda året 2050. En yta lika stor som Västeuropa har redan blivit såld i utvecklingsländer till utländska investerare sedan

2011. Investerare hävdar att de bidrar med finansiella resurser och att de skapar arbete. Författaren pekar på att påståendet är absurt och vilseledande då länder som bygger sin ekonomi på jordbruk knappast kan förbättra sin ekonomiska situation genom att sälja/arrendera ut den mark som ligger till grund för sin ekonomi. Argumentet om skapandet av jobb är inte heller korrekt eftersom investerare tar med sig eget folk från sina ursprungsländer plus att de använder högteknologisk apparatur som gör arbetskraften överflödig.

Som detta inte skulle vara nog fortsätter många rika länder att subventionera den egna livsmedelproduktionen. Detta leder till att dessa länder kan sälja sina produkter till underpriser och förstör därmed de fattiga ländernas möjlighet att sälja sin egen produktion.

En informationsrik bok där författaren knyter an statistiken från olika områden och visar på en skrämmande nu- och framtid.

Veronica Stoeihel
Professor i Medie- och kommunikationsvetenskap
Högskolan i Halmstad